

Maria¹ Piotrowiczowa (1834–1863)

Maria z Rogolińskich Piotrowiczowa to waleczna młoda kosynierka, która zginęła 24 lutego 1863 r. w bitwie pod Dobrą podczas powstania styczniowego, stawiając czoła o wiele silniejszemu wrogowi, uzbrojona jedynie w rewolwer i kosę. Tragizm jej śmierci potęguje fakt, iż była w bliźniaczej ciąży.

Urodziła się jako jedyna córka Zygmunta Rogolińskiego i Ansberty z Bodeńskich. Z przechowywanego w Archiwum Archidiecezjalnym w Częstochowie aktu urodzenia wynika, iż Maria Florentyna Rogolińska przyszła na świat w 1834 roku. Akt urodzenia został spisany w parafii Biała w powiecie kłobuckim. Pochodziła z dobrze sytuowanej i zamożnej rodziny ziemiańskiej, posiadającej liczne dobra w okolicach Łodzi. Była to jednak przede wszystkim rodzina głęboko zaangażowana w działalność patriotyczną. Ojciec Marii podczas powstania listopadowego wystawił własny poczet zbrojny, wuj Józef Badeński należał do organizatorów zrywu niepodległościowego w 1830 roku. Udział w kolejnych działaniach patriotycznych był wręcz tradycją rodzinną. Nie dziwi zatem fakt, że Maria poślubiając w 1854 roku gorliwego patriotę, nauczyciela szkoły elementarnej w Chocianowicach – Konstantego Piotrowicza, w sposób naturalny aktywnie włączyła się w działalność Organizacji Narodowej, tworzącej się na terenie Łodzi. W roku 1863 małżeństwo Piotrowiczów, wraz z częścią służby z będącego ich własnością folwarku Radogoszcz pod Łodzią, przystąpiło do formowanego w tym rejonie oddziału Sawickiego. W przygotowaniu do powstania w Łódzkiem małżonkowie zaangażowani byli od roku, prowadząc szeroko zakrojoną działalność agitacyjną. Do starcia z Rosjanami doszło 24 lutego 1863 r. w lesie pod Dobrą. Dwie rot piechoty kozaków spotkały powstańców w lesie. Według zachowanych relacji Piotrowiczowa do końca walczyła zacięcie, odrzucając propozycje poddania się. Zginęła tragicznie od przeszło 200 ran kłutych zadanych przez kozaków, którzy w okrutny sposób okaleczyli jej ciało. Następnie za jego wydanie zażądali od rodziny wysokiego okupu. Uroczystości pogrzebowe Marii Piotrowiczowej odbyły się 28 lutego 1863 r. Trumna z ciałem była wystawiona w rodzinnym dworze w Radogoszczy. Konstanty Piotrowicz zmarł kilka dni po żonie, na skutek ran odniesionych w bitwie, a jak twierdzą niektórzy, z żalu na wieść o śmierci ukochanej.

Maria i Konstanty Piotrowiczowie spoczywają w rodzinnym grobowcu na Cmentarzu Starym przy ul. Ogrodowej w Łodzi.

W 1961 roku XIII Liceum Ogólnokształcące w Łodzi nadano nazwę Marii Piotrowiczowej. Imię bohaterki powstania styczniowego nosi również jedna z ulic na łódzkich Bałutach.

¹ Zapis imienia „Maria” figuruje w aktach: znania, małżeństwa (własnoręczny podpis Piotrowiczowej) oraz zgonu; zapis imienia „Marianna” znajduje się w akcie małżeństwa oraz świadectwie zapowiedzi.

NA 15

Ja Indulekko i Budybakich piewnego stawien'stwa Reg
wiska Pw' Lonia Staranna Michalskiego - wygi' nam
obycie matron kowie Michalscy - ni'mi'y sym pismem
oznaj'mianemu, ze skutkiem piewoknych naszych proko-
nan o potqone nin zaizakami matron skudmi Lorki naszy
piewnego matron skwa i Tygmondem i Bogobin, skudm, pro-
chodnacy, ind' pory nas wmidai Laska ramidwskaty i
W^{ny} Konstanyym piewowienem w mi i Gmnie i Brata
Dawida Wikhalskim ramidwskaty, - poneto adnialamy
takowey nuyproed Rodiwalskie blogo stawien'stwa, a no
sypame piewowienie do zawarida wozkow matron skwa
zpowrzyi nawonyym W^{ny} Konstanyym piewowienem
i ndrowed tego ortasnowenim podpizdujemy dię -

в Санктъ Оубѣ 16/28 Сентемб. 1854. году

anbetera Badyn'schik

Michał
Marek Michalski

Wm. & Mary Lock

Машинно переписан и вклеен в альбом:
Ленинградский университет

W.A 15 19

Przebieg w Anglii Mary-
ta Jemny, córka Łukasza i
Jany Łukowskiej, dnia
17/28. Luty 1854 r.

Przebieg na Dniu Przejścia przed przysięgą
Marytą Jemny, córka Łukasza i Jany Łukowskiej, podanego
ostatniego Rogońskiego, dnia 17/28. Luty 1854 r. Maria Jemna
stwierdziła obecność, i wyznika wniosków ostatecznych nastę-
pujących: -

"Mam zamiar potęgować swą pracę. Matrona jest mi w tym co-
"nie. Maryta, wyraża, że matrona jest w sp. zygnowana
"Rogońskiego i prawnego. W tym. Matrona jest w tym. Matrona
"to zamierza w Dniu Przejścia, że nie to dopięt
"nie tego, niedostaje. Ostateczny, wyraża, że prawnego
"matrona jest w tym. Matrona jest w tym. Matrona jest w tym.
"takiego, przed Anglią. Matrona jest w tym. Matrona jest w tym.
"Bito, wyraża, że Matrona jest w tym. Matrona jest w tym.
"Dzień, Matrona jest w tym. Matrona jest w tym. Matrona jest w tym.
"zostaje wyraża, że Matrona jest w tym. Matrona jest w tym.
"Ostateczny, Matrona jest w tym. Matrona jest w tym. Matrona jest w tym.
"koło w Dniu Przejścia.

1° Wz. Maryta Jemna, córka Łukasza i Jany Łukowskiej, dnia 17/28. Luty 1854 r.

2° Wz. Marytę Jemną, córka Łukasza i Jany Łukowskiej, dnia 17/28. Luty 1854 r.

M.L.

"nazwem Marya Rogolińska Córka moja, jest sptodwona,
"w matrenstwie z s. p. Zygmundem Rogolińskim, która
"urodzita się w roku tysiąc osiemset trzydziątym szóstym
"a więc obecnie ma skończonych lat wieku swego siedmna-
"sięć. — "

Podpisany Wójt Gminy Pół Łaskiej energicznie wnie-
sł Wł. Andurkły, Radcyśkich przedsięwzięcie mieszkan-
ców Rogolińskich, ażebyśmy sięgo Michałskich, wazyszanymi
naszą stawią, — stwarzając — a wyznać sławionych osobach
Po wzięciu uwagi, prauw przyjąć — przystąpić do
sebrania od tychże osób mają, które jednogłośnie uady
potawali, w następuj. sposob: —

"Od dawnych czasów znamy nam iść Postać moim Wł.
"Andurkły, Radcyśkich przedsięwzięcie mieszkan-
"ców i tenże sięgo. Michałskich — iżby mamy po-
"stąpić, że Córka ich Marya z s. p. Zygmundem Rogo-
"lińskim w matrenstwie sptodwona została, która urodzi-
"ła się w roku tysiąc trzydziątym szóstym, a więc obecnie ma skończonych
"lat wieku siedmnaśięć — że takie rzeczy wiściu uady osoby
"miejscu nasze, w razie potrzeby przystąpią, skąd Pół jako

W A 15' 20

Serapii Wdowa -
Ostrzeszowska -
Piotr D. Piotrowski -

Sekanal Warszawski
Gubernia Warszawska

Świadcstwo Zapowiedzi

Moszczenie do przepisów prawa o Matczystwie
o ogłoszenie zarządów Ludwika na Nabożeństwo Para-
fialne zgromadzeni w dniu niedzielnym tryska-
piem, to jest w dwóch: ~~czwartym~~ ^{piątym} a ~~piątym~~ ^{szóstym}
jedenaście, a dwudziestym trzecim, czternastym
a trzydziestym miesiąca stycznia roku bieżącego
w Serapii Wdowa Ostrzeszowska, na rzecz krys-
tego Matczystwa, pomiędzy Konstantym
Piotrowiczem ^{Kawalerem} lat dwadzieścia trzech
nauczycielem szkoły elementarnej parafii
kutejskiej z Maryanną Rogolińską, kan-
da lat dwadzieścia mającą, na teraz w wieku
wieloletnią, pomiędzy którym to
narzeczonemi żadna przeszkoda, ani stan cwi-
czny ani cywilny w kutejszej parafii nie za-
chodzi, na co zapisać.

W Białym dniu 22 Lutego 1854 roku

Wojciech Dobrzecki
sł. 3

16

rA 15

KURATOR
Okręgu Naukowego

WARSZAWSKIEGO

w Warszawie

dnia 21 M^{ca} Lutego 1854

Do
P. Konstantego Piotrowicza,
Nauczyciela Szkoły Ele-
mentarnej we wsi Biata. -

N° 1160

Wskutku przedstawienia Dyrektora Gimnazjum
w Piotrkowie, dnia 13/30 Stycznia r. b., S^o 120, Kurator
na zasadzie prawideł o zawieraniu przez Urzędników
i Oficjalistów związków małżeńskich wydanych i przy
Oderwie Sekretarza Stanu przy Radzie Administracyj-
nej, r.d. 7/9 Czerwca 1850 r. S^o 12612, zakomunikowanych
doziela niniejszem P^o Konstantemu Piotrowiczowi, Nau-
czycielowi Szkoły Elementarnej we wsi Biata, powiecie
Wieluńskim, pozwolenie na zawarcie związku małżeńskie-
go z panną Marią Rogalińską, a to z uwagi, że wedle
poświadczenia najbliższej zwierzchności szkolnej związek
ten jest stosowny i w niczem nie pogorszy położenia
pomianowanego Nauczyciela

Prezypusty Rada Stanu *Michał*

Nauczelnik Wydziału, Katedra Dobra A. H. 1854

W. H.

Luib

Zgoda Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego na zawarcie związku małżeńskiego
Konstantego Piotrowicza z Marią Rogalińską, 21 lutego 1854 r., Warszawa 1854 r.

Śmierć Marii Piotrowiczowej w bitwie pod Dobrą w 1863 r.

107 Radego szur Dziatko uż wnieśli Łodźcinia dwadzieściego
siedmego Lutego Tytułom rok siedmiego trzeciego
roku, ogodzinie siedmiej wieców. - Skawili uż. Antoni Dan
prawie Macz lat siedmiego. - Józef Domski Krasny lat
pięćdziesiąt, który maia, uż, obaj z miasta Łodzi, orawdory
ostroży mający, w dniu dwadzieścim czwartym bieżącego miesiąca
roku umarli na polu bitwy. Marya Piotrowicz, żona
tego, w Radogoszcu zamieszkała, córka niegdy Zygmunt
sławnie, w Radogoszcu zamieszkałej, Dziatko uż
piotrowicz, z Badenickich małżonkowie Rogalskich, urodzona
ten o tam, a z
niepierzany pro-
czystany pro-
nasz kłopot-
pisany został.
Wojciech Jellabinski pŁ

Akt zgonu Marii Piotrowiczowej, Radogoszcz 1863 r.

128 Lódź Dnia 10 w miesiąc Lódź dnia siódmego Marcja Ty-
 siąc ośmset sześćdziesiątego trzeciego roku, o godzinie
 trzeciej popołudniu. Stawili się - Józef Ławicki Ekspert
 Szpitala i Józef Dąbski Kierownik, obaj powołani
 się, tak mający w Lódź z ramienia Szpitala, i oświadczali, iż
 w dniu trzeciego Marcja roku bieżącego, o godzinie trzeciej
 popołudniu umarł w Szpitalu naszym Konstanty
Piotrowicz urodz. byłty Nauwyciel Szpitala Ekspert
 barnej w Chodanowicach państwo Litewski. Syn
 Józefa i Maryanny matronki Piotrowiczów, lat czterdzie-
 sięć siedem mający. Prosząc oświadczyć, że nowo zmarły
 nasz Konstankiego Piotrowicza, Altk. hr. Ławicki, umarł
 swoim przyczyną, prosił nas tylko podpisać i wykonać -
 Wojciech Janowski

Akt zgonu Konstantego Piotrowicza, Łódź 1863 r.

Dnia 10 w miesiąc Lódź dnia siódmego Marcja Ty-
 siąc ośmset sześćdziesiątego trzeciego roku, o godzinie
 trzeciej popołudniu. Stawili się - Józef Ławicki Ekspert
 Szpitala i Józef Dąbski Kierownik, obaj powołani
 się, tak mający w Lódź z ramienia Szpitala, i oświadczali, iż
 w dniu trzeciego Marcja roku bieżącego, o godzinie trzeciej
 popołudniu umarł w Szpitalu naszym Konstanty
Piotrowicz urodz. byłty Nauwyciel Szpitala Ekspert
 barnej w Chodanowicach państwo Litewski. Syn
 Józefa i Maryanny matronki Piotrowiczów, lat czterdzie-
 sięć siedem mający. Prosząc oświadczyć, że nowo zmarły
 nasz Konstankiego Piotrowicza, Altk. hr. Ławicki, umarł
 swoim przyczyną, prosił nas tylko podpisać i wykonać -
 Wojciech Janowski

Zbiorczy akt zgonu „Czternastu Osób z Imion i Nazwisk niewiadomych Poległych wojowników Polskich” w bitwie pod Dobrą, Dobra 1863 r.

Mogiła małżeństwa Marii i Konstantego Piotrowiczów, Cmentarz Stary w Łodzi.